דרור אידר

באוזניכם, המקובעים האמיתיים

אחרי עשרים שנה, היא עוד מנגנת. יום הזיכרון לרצח רה"מ יצחק רבין ז"ל מספק בכל שנה הצצה אנתרופולוגית בשרידי השבט ההוא, שעדיין אוחז בחמת זעם בשני עקרונות: לא מתנקש בודד אלא המון אחראי לרצח: הימין והדתיים; והעיקרון השני: מאז הרצח החברה הישראלית הידרדרה, התבהמה, הקצינה, "עֹבדים מְשַׁלּוֹ בָּנוּ, פּוֹרֵק אֵין מִיָּדָם".

בכבל שנה, משמשת התקשורת מוקד לקינות "איכה" של צאצאי האוונגרד הסוציאליסטי על איבוד השלטון, ובעצם על שינוי פני המדינה. אוי, מה היה לנו, כבר איננו האחראים הבלעדיים לבניינו ולשגשוגו של הפרויקט החשוב ביותר של העם היהודי בעת החדשה. באמצע המאה ה־19 נהרסה פאריס הישנה, ועל חורבותיה נבנתה העיר היפהפייה שכולנו מכירים. המשורר הגדול של התקופה, שארל בודלר, הסתובב וקונן: "פאריס משתנה! אולם בעצבות נפשי דָּבָר לֹא זָז" היופי החדש היה זר לו, משום שלדבריו "זיכרונותיי היקרים כבדים מֵאֶבֶן". הוא לא זכה ממש לראות את פאריס החדשה בתפארתה. במקום לזכור את העיקר – רצח מתועב של ראש ממשלה נבחר במדינה דמוקרטית – השמאל הישראלי ממשיך להתאבל על משיחו, תוך שהוא חובט בחזם של אחרים. זיכרונותיו היקרים התאבנו בתודעתו לבלי הופכין.

> **אותה קבוצה שדימתה לנצח את ההיסטוריה באמצעות זבנג אוסלו וגמרנו, רואה כיצד מעשי ידיה טובעים בים השיגעון האזורי; ובעיניהם, נתניהו אינו מנהיג לגיטימי**

עשרים שנים חלפו ועדיין אותה מנגינה, שספק אם רבין היה דבק בה לולא הפך אותו הרצח זהיר לקדוש וקיבע לעד את פעולותיו האחרונות כ"מורשת רבין", כביכול היה לרבין חלק במקהלת הליברלים הפונדמנטליסטים, שלמרות התנפצות תחזיותיה, מוסיפה לצווח "יש פרטנר", "הסדר מדיני" ו"כיבוש". כמובן. מי שצופה בפיכחון בזירה המדינית והביטחונית מבין ששותף אין, אך קיבעון פסיכולוגי של חולמי אוסלו יש ויש. בהקשר הזה אפשר להבין את דברי דויד גרוסמן ב"ידיעות" השבוע על ה"פליק פלאק" התודעתי של נתניהו, שהופך לדבריו "את מצב הכיבוש והדיכוי למצב של נרדפות וקורבנות". עולם הפוך: מי שראייתו האידיאליסטית מונעת ממנו מלראות נכוחה את המציאות, מאשים אחרים באקרובטיקה תודעתית. גרוסמן וחבריו לדעה רואים בעיקר אידיאות, שכאיש של מילים הוא יודע לתארן היטב. לא בפעם הראשונה בהיסטוריה, מי שרואה אידיאות – עיוור למציאות.

עשרים שנים עפו וגזו. אותה קבוצה שדימתה לנצח את ההיסטוריה באמצעות זבנג אוסלו וגמרנו, רואה כיצד מעשי ידיה טובעים בים השיגעון האזורי. חלקים בתוכה בחרו בברירת שמשון הנוראית: אם אנחנו לא בתמונה, תמות נפשנו עם פלשת(ינ)ים. למרות הדיבורים על דמוקרטיה, נתניהו אינו מנהיג לגיטימי בעיניה. אמש נוכחנו שוב לדעת שבעיניהם, בנימין נתניהו אחראי במידה כזו או אחרת לרצח הנורא. "מגדולי המסיתים", אמרו עליו. עפר לפיהם. ההאשמה הזאת היא עדות נוספת לשקיעתו של האוונגרד החברתי שהוביל פעם את המדינה. מי שמתבטא כך אינו רק חוטא לאמת, אלא נוהג בחוסר אחריות היסטורי. אחריו המבול.

עשרים שנה מחליקות במורד הגרון. רבים ראו את האיוולת שבהסכמי אוסלו. כנראה לראשונה בהיסטוריה הרים עם מהקרשים את אויבו האכזר, שנשבע להשמיד, להרוג ולאבד אותו, נתן לו חלקת ארץ במרחק יריקה ממרכזי האוכלוסייה שלו, שפך עליו מיליארדים וצייד אותו בהמון נשק. למה ציפינו, לכל הרוחות?! כל מה שהוזהרנו מפניו קרה. נתניהו לא כינה את רבין "בוגד" ובוודאי לא עודד אלימות, וכך שאר מנהיגי הימין. הם הצביעו על אותן חולשות בהסכם שרבין עצמו (ואהוד ברק בשבתו כרמטכ"ל) ראה. האם לא היתה זו אחריותם ההיסטורית לצעוק מעל כל במה שעלינו להיזהר מריצת העוועים הזאת?

עשרים שנים אזלו בשק הזיכרונות. הימין והדתיים לא הפנימו עדיין את חילופי המשמרות בהנהגת הספינה הציונית. מי שבתודעתו אינו מנהיג, נדון כל ימיו להתגונן ולהירתע מנשיאה מלאה באחריות. יתרה מזו, הוא מקשיח את ליבו בפני האחר הפוליטי והתרבותי, ואינו מגלה כלפיו נדיבות של מנצחים. ואחרי ככלות הכל, אנחנו עם אחד. בעיקר זה.